

20.08.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2855
Toplantı Tarihi/Sayısı : 18.7.2024/230
Karar Numarası : 2024/663
Başvuran : F. D.
Başvuran Vekili : Av. İ. N. D.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1) İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü
2) Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
3) Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları Anonim Şirketi
Muhatap Adres : 1) Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih/
İSTANBUL
2) İslambey Mah. Hz. Halit Bulv. Eyüpsultan Hükümet Konağı B Blok
Kat: 2 Eyüpsultan/İSTANBUL
3) Esenevler Mah. Dr. Rüstem Eyüboğlu Sok. No: 8 Ümraniye/
İSTANBUL

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, artikülasyon sorunu (peltek) nedeniyle başvuranın kızının muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumuna kaydının yapılmadığı ve olay hakkında muhatap İdareler tarafından eksik inceleme yapılarak engellilik ve sağlık durumu temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili, muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumu hakkındaki iddiaları bakımından başvuru dilekçesinde özetle:

a. Eğitim Kurumuyla yapılan 11/8/2023 tarihli ilk görüşmede başvuran veli tarafından kızının geniz eti ameliyatı olduğunun ve dil konuşma terapisi desteği aldığı kendilerine belirtildiğini, başvuranın kızının algı sorununun olmadığını ve anlama kapasitesinin yaşlıları ile aynı olduğunun dil konuşma terapisti tarafından raporlandığını, başvuranın kızının 20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'ne aykırı şekilde mülakata ve Okul psikoloğu ile tek başına görüşmeye tabi tutulduğunu,

b. Başvuranın kızının özel eğitim gereksinimi olması ihtimaline dayanarak Eğitim Kurumuna kaydının yapılmadığını ve dil konuşma becerisi eksikliği nedeniyle Eğitim Kurumuna kaydının yapılmayacağını telefonla kendilerine bildirdiğini,

c. Muhatap tarafından kontenjan doluluğu sebebiyle Eğitim Kurumuna kaydının yapılmadığının

gerekçe olarak gösterildiğini ancak bu durumun gerçekte örtüşmediğini, başvuranın Eğitim Kurumuna iki kere davet edildiğini ve kontenjanı olmayan hiçbir Eğitim Kurumunun iki kere davet etmeyeceğini belirterek başvuranın kızının artikülasyon sorunu nedeniyle ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ileri sürülmektedir.

3. Başvuran vekili, muhatap İdareler (İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü) hakkındaki iddiaları bakımından başvuru dilekçesinde özetle:

a. Başvuranın kızının artikülasyon sorunu nedeniyle Eğitim Kurumuna kaydının yapılmaması hakkında muhatap İdarelere yapmış olduğu başvurunun sözlü ve dayanaksız şekilde cevaplandırıldığını ve cezaya yer olmadığına karar verildiğini,

b. Okula ait kontenjan ve randevu bilgilerinin, velilerin iki kere Okula çağrılması ve başvuranın kızının Okul psikoloğuyla tek başına görüştürülmesi hususlarının inceleme ve soruşturma kapsamında incelenmediğini, inceleme ve soruşturmaya ait belgelerin muhataplar tarafından kendilerine sunulmadığını,

c. İlk başvurusuna “İddiaların sübut bulmadığı bildirilmiştir.” cevabının verildiğini, belge talepli ikinci dilekçesine cevap olarak ise 10/10/2023 tarihinde yaptıkları Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) şikâyetine istinaden verilmiş olan cezasızlık kararının dayanak gösterildiğini ve başvurularının soyut bir şekilde soruşturma sonucu gönderilerek cevaplandırıldığını,

ç. Okul hakkında yürütülen inceleme ve soruşturmada eksik inceleme yapıldığını, muhataplara yaptıkları başvuruların herhangi bir belge olmaksızın sözlü olarak cevaplandırıldığını, şikâyetlerinin asılsız olduğunun kanıtlanmadığını, kayıt verilerine ilişkin belgenin sunulmadığını, şikâyetlerinin değerlendirilmediğini belirterek ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ileri sürülmektedir.

4. Muhatap Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları Anonim Şirketinden alınan yazılı görüşte özetle:

a. 11/8/2023 tarihinde yapılan ilk görüşmede velilere Eğitim Kurumuyla ilgili genel tanıtıcı bilgilerin verildiği ve öğrenci adayını tanımaya yönelik gerçekleştirilen sohbet sırasında veli tarafından öğrenci adayının artikülasyon sorunu olduğuna ve duyu bütünleme çalışmalarına katıldığına ilişkin bilgi verildikten sonra kayıt sürecinin devam ettirildiği, başvuranın kızının hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine yönelik yapılan çalışma hakkında bilgi verildiği ve veli onayıyla birlikte 21/8/2023 tarihinde tanıma görüşmesi randevusunun verildiği,

b. Hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine ilişkin prosedürün MEB tarafından onaylanan Kurum Yönetmeliği'nde açıkça düzenlendiği, başvuranın kızının mülakata veya Yönetmelik'e aykırı inceleme ve değerlendirmeye ya da olumsuz bir yaklaşıma tabi tutulmadığı, ilgili sınıf için hazır bulunuşluk düzeyinin uygunluğunu tespit etmeye yönelik işlem yapıldığı,

c. Kurumlarına ön kayıt başvurusunda bulunan tüm öğrenciler için aynı sürecin izlendiği ve hazır bulunuşluk düzeyi değerlendirmesinin standart şekilde uygulandığı, kayıt prosedürü kapsamında ön kayıt başvurusunda bulunan tüm velilerle birden fazla görüşme yapıldığı, birden fazla görüşme yapılmasının başvurana özel olmadığı,

ç. Söz konusu Eğitim Kurumu kontenjanının 72 olduğu, 11/8/2023 ile 21/8/2023 ve 22/8/2023 tarihlerinde kayıt işlemleri tamamlanan 66, ön kayıt ve görüşme süreçleri tamamlanan ve kesin kayıt işlemlerini gerçekleştirmek üzere beklenen öğrenci sayısının 49 olduğu, 23/8/2023 tarihinde ise kayıtlı öğrenci sayısının 67, kesin kayıt işlemlerini gerçekleştirmek üzere beklenen öğrenci sayısının 48 olduğu,

ön kayıt sürecini tamamlayan 48 öğrencinin kesin kayıt işlemleri için öncelik hakkının mevcut olduğu,

d. Görüşme süreçlerinin ardından 22/8/2023 tarihinde Okul Müdürlüğü tarafından başvuranın kızının ilgili sınıf seviyesi için hazır bulunmuşluğunun geliştirilmesi gerektiğinin ve kayıt işlemlerini tamamlaması beklenen 49 öğrencinin mevcut olduğunun, 6 tanesinin Okul açılana kadar kayıt için başvurmaları halinde kontenjanlarının dolmuş olacağına, bu nedenle başvuranın kızının kesin kayıt işlemlerinin gerçekleştirilemeyeceğinin veliye bildirildiği, başvuranın kızının pelteklik, artikülasyon sorunu, dil konuşma becerisi gibi nedenlerle Eğitim Kurumuna kabul edilmemesi durumunun söz konusu olmadığı,

e. Kesin kayıt işlemlerini gerçekleştirmek üzere beklenen öğrenci sayısının 49 olduğu ancak kontenjanları dolana kadar ön kayıt prosedürünün devam ettiği, tüm öğrenci ve velilerle en az ikişer defa görüşme yapıldığı ifade edilmektedir.

5. Muhatap İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle:

a. Başvuranın ve vekilinin şikâyet dilekçesinde belirtilen iddialarla ilgili gereğinin yapılması için Eyüpsultan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne yazı yazıldığı,

b. Eyüpsultan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün yazısıyla iddiaların incelendiği, CİMER başvurusu ile ilgili talep oluşturulduğu ve muhakkik tarafından soruşturma raporunun Müdürlüklerine gönderildiği,

c. Muhakkik tarafından yapılan inceleme sonucunda iddiaların sübuta ermediğine ilişkin yazının başvuran vekilinin adresine bildirildiği, Şube Müdürü tarafından yapılan bildirim inceleme ve soruşturma raporunun sonucundan ibaret olduğu,

ç. Başvuran vekilinin ikinci şikâyet dilekçesinin de Eyüpsultan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderildiği, incelemenin Eyüpsultan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü muhakkiklerince yapıldığı ve konunun Eyüpsultan Kaymakamlığı tarafından değerlendirilerek başvuru sahibine ve Müdürlüklerine bilgi verilmesinin istendiği,

d. Eyüpsultan İlçe Milli Müdürlüğünün yazısıyla muhakkik tarafından hazırlanan inceleme ve soruşturma raporunun sonuç kısmının ilgilinin adresine gönderildiğinin Müdürlüklerine bildirildiği,

e. Raporda ulaşılan sonucu, görüş ve kanaati, getirilen teklifi nitelik ve nicelik açısından etkileyecek yeni olgular ortaya konulmadığı sürece aynı konuda yeniden inceleme ve soruşturma yapılmasının hukuka ve usul kurallarına uygun olmayacağına değerlendirildiği ifade edilerek Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgeler ekte sunulmuştur.

6. Muhatap Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte İlçe Milli Eğitim Müdürü ile muhakkik tarafından hazırlanan bilgi notları, inceleme/soruşturma dosyası ve ekleri, İnceleme-Değerlendirme Komisyonu görüş tutanağı gönderilmiştir. Bilgi notlarında özetle:

a. Söz konusu Eğitim Kurumu hakkındaki iddialarla ilgili olarak muhakkik görevlendirmesinin yapıldığı, inceleme dosyasının 10/10/2023 tarihinde Kaymakamlığa teslim edildiği ve ilgili kurullar tarafından incelendiği,

b. Özel okullarının fiziksel kapasitelerinin öğrenci kayıt kabul kontenjanlarını sınırladığının ve MEB tarafından verilen kontenjanın aşılamayacağına, aksi halde kurum kapatma gibi yaptırımlara maruz kalacaklarının değerlendirildiği,

c. CİMER başvurusunda ve dosya içeriğinde “*pelteklik sebebi ile ayrımcılığa maruz*

kalındığı” iddiasının bulunmadığı ve CİMER başvurusunun gerekli yasal süreçlerin tamamlanarak sonuçlandırıldığı ifade edilmektedir.

7. Muhatapların yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte, başvuru dilekçesindeki iddialara ek olarak özetle:

a. Kurum Yönetmeliği’nde yer alan hazır bulunuşluk düzeyine göre aday kayıt işlemlerinin yapılacağına ilişkin düzenlemenin MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'nin "*Öğrenci veya kursiyer kayıt ve nakil işlemleri*" başlıklı 51'inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen ve 5/8/2023 tarihinde yürürlüğe giren "*... Okullar, kayıt ve nakil işlemlerinde zekâ testi ve benzeri uygulamaların sonuçlarına göre öğrenci seçimi yapamazlar. (...)*" düzenlemesiyle mülga olduğu,

b. Eğitim Kurumu tarafından kendilerine gönderilen e-posta ve mesajlarda başvuranın kızından aday öğrenci olarak bahsedildiği ve Kurum Yönetmeliği’nin ilgili maddesinde aday öğrencilerden isteyenlerin kesin kaydının yapılacağına belirtilmek suretiyle kayıt hakkının öğrenciye devredildiği, bu kapsamda Eğitim Kurumunun istediği öğrenciyi alıp almama hakkının bulunmadığı,

c. Noter aracılığıyla muhatap Şirket tarafından gönderilen ihtarnamede okul kaydının yapılamamasının sebebinin kontenjan doluluğu olduğunun gerekçe gösterildiği ancak muhatap Şirket tarafından sunulan evraklardan kontenjanın açık olduğu ve kontenjan konusundaki önceki açıklamalarda yalan beyanda bulunulduğu, Okulda boş kontenjan olmasına rağmen kayıt yapılmadığı, artikülasyon sorununa ilişkin veli tarafından yapılan samimi beyanlara yapılan atfın ayrımcılığı ortaya koyduğu,

ç. Başvuranın kızının mevzuata aykırı mülakata tabi tutulması, hazır bulunuşluk düzeyinin ölçülmesi, kontenjan olmasına rağmen yaş itibarıyla kaydolması gereken sınıfa kaydının yapılmaması, okullarının çift dilli eğitim vermesi nedeniyle kızlarının Okulda mutsuz olacağına veliye söylenmesi, yazılı ihtarnamaya cevapta Okul kayıt sayısının gerekçe olarak gösterilmesi ancak 6 adet öğrenci kontenjanının boş bulunması, aday öğrencilerden hangilerinin kayıt yaptıracağına bilinmediğinin söylenmesinin eğitim hakkı ve ayrımcılık yasağının ihlali niteliğinde olduğu,

d. İlk görüşmede (11/8/2023) kayıt için hazır olmalarına rağmen çocuklarının özel bir görüşmeye davet edildiği,

e. Muhatap İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğüne yönelik başvuru dilekçesindeki iddialara ek olarak; Yönetmelik ihlaline dair açıklamalarının yok sayıldığı, başvurularının CİMER incelemesi yeterli görülerek değerlendirmeye alınmadığı, yeni belge sunulmadığı sürece yeni soruşturmaya yer olmadığına belirtilmesi suretiyle görev ihlali yapıldığı, muhakkik tarafından Okul ve sınıf kontenjanı ayrımı yapılmayarak görev ihmalinin yapıldığı, amir konumundaki Şube Müdürünün ve İlçe Milli Eğitim Müdürünün eksik incelemeyi denetlemediği, muhakkik tarafından ise eksik ve yetersiz inceleme yapıldığı ifade edilmiştir.

8. Dosyanın tekamülü kapsamında muhatap Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları Anonim Şirketinden talep edilen bilgi ve belgeler, dosya kapsamına dâhil edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

9. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kanun önünde eşitlik*" başlıklı 10'uncu maddesi

şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürllüleri, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

10. Anayasası'nın “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42'nci maddesi şöyledir:

"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. (...)"

11. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesi şöyledir:

“Bu Kanunun uygulanmasında; (...) d) Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi, (...) ifade eder.”

12. 6701 sayılı Kanun'un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

“Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

13. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık türleri” başlıklı 4'üncü maddesi şöyledir:

“Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma. b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama. c) Çoklu ayrımcılık. ç) Doğrudan ayrımcılık. d) Dolaylı ayrımcılık. e) İşyerinde yıldırma. f) Makul düzenleme yapmama. g) Taciz. ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık. (...)”

14. 6701 sayılı Kanun'un “Ayrımcılık yasağının kapsamı” başlıklı 5'inci maddesi şöyledir:

“Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar. Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul

düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür. (...)"

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde *"Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

16. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesi şöyledir:

"Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir. (...) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

17. 6701 sayılı Kanun'un *"İspat yükü"* başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

"Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

18. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Başvuru hakkı"* başlıklı 30'uncu maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen her gerçek veya tüzel kişi, ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiası ile Kuruma başvurma hakkına sahiptir."

19. Mezkûr Yönetmelik'in *"Başvurunun konusu"* başlıklı 31'inci maddesi şöyledir: *"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri, başvurunun konusunu oluşturur."*

20. Mezkûr Yönetmelik'in *"Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilmesi"* başlıklı 39'uncu maddesi şöyledir:

"Başvurucu, Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Talebin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, birinci ve ikinci fıkradaki şartları aramadan başvuruları kabul edebilir."

21. Mezkûr Yönetmelik'in *"İncelemede uyulacak ilkeler"* başlıklı 50'nci maddesi şöyledir:

"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler,

sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin yürüttükleri faaliyetler, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın önlenmesi yönlerinden incelenir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

22. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası "Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmünü haizdir. 6701 sayılı Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasına göre "Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar". Bu çerçevede somut olayda Eğitim Kurumuna kayıt ile ilgili hizmet ilişkisi Şirkete ait Eğitim Kurumu ile başvuran arasında; şikâyetlerin incelenmesi ile ilgili hizmet ilişkisi ise İdareler ile başvuran arasında kurulmuş olup 31/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 8'inci maddesi uyarınca faaliyetleri çerçevesinde görev üstlenen kişilerin eylemlerinden söz konusu Şirketin ve İdarelerin sorumlulukları bulunmaktadır. Bu çerçevede başvuru dosyasının muhataplarının ilgili Şirket ve İdareler olarak belirlenmesinin uygun olduğu değerlendirilmektedir.

23. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir". Başvuran vekili tarafından Eyüboğlu Eğitim Kurumları-Kemerburgaz Kampüsüne Eyüpsultan 11. Noterliği aracılığıyla gönderilen 29/8/2023 tarihli ve ... yevmiye numaralı ihtarname ile muhatap Rüstem Eyüboğlu Eğitim Kurumları Anonim Şirketine Eyüpsultan 11. Noterliği aracılığıyla gönderilen 4/10/2023 tarihli ve ... yevmiye numaralı ihtarnamede pelteklik ve artikülasyon sorunu nedeniyle okul kaydının kabul edilmediğinin ileri sürüldüğü, muhatap Şirket vekili tarafından Üsküdar 3. Noterliği aracılığıyla gönderilen 6/10/2023 tarihli ve ... yevmiye numaralı ihtarname ile iddiaların reddedildiği görülmektedir. Ayrıca artikülasyon sorunu nedeniyle ayrımcılığa uğranıldığına ilişkin başvuran ve vekiline ait 24/10/2023 tarihli dilekçeyle ilgili İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilmek üzere İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulduğu, söz konusu dilekçenin ekinde pelteklik ve artikülasyon sorunu nedeniyle okul kaydının kabul

edilmediğine ilişkin iddiaları içeren Eyüpsultan 11. Noterliği aracılığıyla gönderilen 29/8/2023 tarihli ve ... yevmiye numaralı ihtarname ile Eyüpsultan 11. Noterliği aracılığıyla gönderilen 4/10/2023 tarihli ve ... yevmiye numaralı ihtarnamenin sunulduğu, İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 26/10/2023 tarihli yazısıyla söz konusu dilekçenin ekleriyle birlikte Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderildiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle muhatap Şirket ve İdareler açısından ilgili tarafa başvuru koşulunun gerçekleştiği değerlendirilmektedir.

24. Ayrımcılık yasağı, gerek uluslararası hukuk gerek ulusal mevzuatımız tarafından güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın 10'uncu maddesi eşitlik ilkesini güvence altına alırken 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrası herkesin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşit olduğunu hükme bağlamış, yine mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığı yasaklamıştır.

25. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 14'üncü maddesine göre *"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır"*. Sağlık durumu, AİHS'de açıkça sayılan ayrımcılık temelleri arasında yer almamakla birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) yerleşik içtihatlarına göre AİHS'nin 14'üncü maddesinde yer alan *"herhangi başka bir durum"* ifadesinin kapsamına girdiği kabul edilmektedir (AİHM, *I.B./Yunanistan*, B. No: 552/10, 3/10/2013, para. 73; AİHM, *Kiyutin/Rusya*, B. No: 2700/10, 10/3/2011, para. 57). Benzer şekilde Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan *"Bu Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede beyan edilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya toplumsal köken, mülkiyet, doğum gibi herhangi bir statüye göre ayrımcılık yapılmaksızın kullanılmasını güvence altına almayı taahhüt ederler."* düzenlemesinde de sağlık durumuna açıkça yer verilmemiş ancak uluslararası insan hakları hukukunda ayrımcılığın kapsamı ve niteliği zamana göre değişkenlik göstermesi nedeniyle *"diğer statü"* kavramına yer verilmek suretiyle esnek bir yaklaşım sergilenmeye çalışılmıştır. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin 20 No'lu Genel Yorumu'na göre sağlık durumu, *"diğer statü"* kavramının kapsamına dâhil olup bir kişinin fiziksel veya zihinsel sağlığını ifade etmektedir. Taraf Devletler, bir kişinin gerçek veya algılanan sağlık durumunun Sözleşme kapsamındaki haklarının hayata geçirilmesi önünde bir engel teşkil etmemesini sağlamakla yükümlüdür. Sağlık durumu temelinde hiçbir makul veya objektif kriterin farklılaştırmayı haklı göstermemesi ayrımcılık anlamına gelecektir (Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi, *Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Bakımından Ayrımcılık Yapmama Hakkında 20 No'lu Genel Yorum*, s. 8 ve s. 10, para. 27 ve para. 33).

26. Somut olay bakımından başvuru dilekçesinde başvuran vekili tarafından engellilik ve sağlık durumu temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasında bulunulmuşsa da başvuranın kızının engellilik durumuna ilişkin değerlendirmeye elverişli bir bilgi ve belgenin başvuru ekinde yer almadığı görülmektedir. Bununla birlikte başvuru ekinde sunulan ve dil ve konuşma terapisti tarafından hazırlanan Dil ve Konuşma Terapisi Değerlendirme Raporu'nda, başvuranın kızının test sırasında genel olarak nesne

adlandırma ve semantik beceriler yönünden yaşına uygun performans gösterdiği, anlaşılabilirlik ve sesletim yönünden desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda başvuran vekilinin dilekçesinden ihlal iddiasının 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden sağlık durumu temelinde ayrımcılık yasağı bağlamında incelenmesinin uygun olduğu değerlendirilmiştir. Başvuran vekili tarafından muhataplara yönelik ileri sürülen iddialar ele alındığında, muhatap Şirket ve İdareler hakkında ileri sürülen ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin iddiaların ayrı bir şekilde incelenmesinde fayda olduğu değerlendirilmiştir.

Muhatap Şirket Bakımından Yapılan İnceleme;

27. Başvuran vekili tarafından 11/8/2023 tarihinde yapılan ilk görüşmede kayıt için hazır olmalarına rağmen başvuranın kızının özel bir görüşmeye davet edildiği, MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'ne aykırı olarak başvuranın kızının mülakata tabi tutulduğu ve Okul psikoloğuyla tek başına görüşürüldüğü, mezkûr Yönetmelik'te 2023 yılında yapılan değişiklikle hazır bulunuşluğun tespitine ilişkin Kurum Yönetmeliği'nin mülga edildiği, başvuranın kızının artikülasyon sorunu sebebiyle Okula kaydının alınmayacağına telefonla kendilerine bildirildiği, muhatap Şirket tarafından gönderilen ihtarnamede kontenjan doluluğunun gerekçe olarak gösterildiği ancak kontenjanı olmayan hiçbir okulun iki kere davette bulunmayacağı, Kurumumuza sunulan belgelerde 6 boş kontenjanın bulunduğunun görüldüğü ve boş kontenjan olmasına rağmen kaydın yapılmadığı, Okul idarecileri tarafından kontenjan doluluğu konusundaki ifadelerin yalan beyan içerdiği, Eğitim Kurumu tarafından gönderilen e-posta ve mesajlarda başvuranın kızından aday öğrenci olarak bahsedildiği ileri sürülerek ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddia edilmiştir.

28. Dosya kapsamında öncelikle başvuranın kızının MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'ne aykırı olarak mülakata tabi tutulduğu, hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine yönelik Kurum Yönetmeliği'nin 8 yıl sonra yürürlüğe giren MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'ndeki düzenlemeyle mülga edildiği iddiasının ele alınması gerekmektedir. 26/7/2014 tarihli ve 29072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin "*Kayıt zamanı ve kayıt yaşı*" başlıklı 11'inci maddesinin beşinci fıkrasının (g) bendine göre "*Özel okul öncesi eğitim kurumlarına kayıt kabul işlemleri, öğrenci kontenjanları, okul ücretleri, sınıf mevcutları, personel seçimi ve atanmaları gibi iş ve işlemler, özel öğretim kurumları mevzuatında belirtilen esaslara göre yapılır*". MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'nin "*Öğrenci veya kursiyer kayıt ve nakil işlemleri*" başlıklı 51'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına göre "*Okullardan, kayıt alanı şartı dışında dengi resmî okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerini uygulayacaklar, ayrıca kurum yönetmeliği düzenlemezler. Kurum yönetmeliği düzenlemeyen ortaöğretim okullarına öğrenci kaydı ve nakli, başvuru öncelik sırasına göre yapılır. Dengi resmî okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerinden farklı uygulama yapmak isteyen okullar, Bakanlık tarafından onaylı kurum yönetmeliklerine göre kayıt ve nakil işlemlerini gerçekleştirirler. Okullar, kayıt ve nakil işlemlerinde zekâ testi ve benzeri uygulamaların sonuçlarına göre öğrenci seçimi yapamazlar. ...*". Söz konusu düzenlemeyle özel öğretim kurumları kapsamında yer alan okullara, dengi resmî okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerini uygulamak isteyip istemedikleri konusunda bir seçenek tanındığı, bu bağlamda okulların kayıt alanı şartı dışında dengi resmî okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerini

uygulayacakları ayrıca kurum yönetmeliği düzenlemelerine gerek olmadığı, dengi resmî okulların tabi oldukları yönetmelik hükümlerinden farklı uygulama yapmak isteyen okulların ise Bakanlık onaylı kurum yönetmelikleri uyarınca kayıt ve nakil işlemleri gerçekleştirebilecekleri hüküm altına alınmıştır. Kurumumuza ibraz edilen ve 14/1/2016 tarihinde Bakanlık tarafından onaylanan Özel Eyüboğlu Kemerburgaz Anaokulu Kurum Yönetmeliği'nin "Kayıt" başlıklı 1'inci maddesine göre "(...) Anaokuluna başvuran öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınarak aday kayıt işlemleri yapılır. Kontenjan doluncaya kadar aday kayıt işlemine devam edilir ve aday kaydı yaptıran öğrencilerden isteyenlerin kesin kayıt işlemleri yapılır." düzenlemesine yer verildiği görülmüştür. Bu kapsamda aday kaydı yapılması konusunda öğrenciler arasındaki ayrımın "hazır bulunuşluk düzeyi" ölçütüne dayandığı görülmektedir.

29. Hazır bulunuşluk düzeyi; öğrencilerin okul başarısı için gerekli olan becerileri, bilgileri ve davranışları edinim düzeyini ifade etmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, Öğrencilerin Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Hazırlanan Ölçme Araçları, https://odap.meb.gov.tr/kitaplar/uygulama_kilavuzu.pdf, s. 5). Bu kapsamda hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesi ile 6701 sayılı Kanun'da sayılan ayrımcılık temelleri arasında bir ilişki kurulamamaktadır. Bu nedenle salt olarak normlar hiyerarşisi kapsamında alt normun üst norma aykırılık taşıdığına ve hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine ilişkin Kurum Yönetmeliği'nin 2023 yılında MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'nin 51'inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen düzenlemeye aykırı olduğuna ilişkin başvuran vekilinin iddialarının incelenmesinin Kurumumuzun görev alanına girmediği değerlendirilmektedir.

30. Buna karşın her ne kadar hazır bulunuşluk düzeyine göre aday kayıt işlemlerinin yapılmasına ilişkin Kurum Yönetmeliği'nin MEB Özel Öğretim Yönetmeliği'ndeki ilgili düzenlemeye uygunluğunun incelenmesinin Kurumumuzun görev alanına girmediği değerlendirilmiş olsa da Kurum Yönetmeliği'ne dayalı olarak ilgili Eğitim Kurumu tarafından öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirlemeye yönelik başvuru kriterlerin 6701 sayılı Kanun'da yer alan ayrımcılık temelleriyle ilişkilendirilip ilişkilendirilemeyeceği hususunun Kurumumuzca incelenebileceği değerlendirilmektedir. Bu kapsamda hazır bulunuşluk düzeylerinin tespitine ilişkin Eğitim Kurumu tarafından başvuru kriterler de dikkate alınarak sağlık durumu sebebiyle başvuranın kızının Eğitim Kurumuna kaydının yapılmamasına ilişkin ayrımcılık yasağının ihlaline ilişkin iddiaların incelenmesinin ve karara bağlanmasının Kurumumuzun görev alanı kapsamına dâhil olduğu ve bu çerçevede başvurunun esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmiştir.

31. AİHM kararlarında ayrımcılık, objektif ve makul bir neden olmaksızın aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/ Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/06/2002, para. 48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). AİHM içtihatlarına paralel olarak Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarında da nesnel ve makul bir şekilde haklılaştırılmayan, diğer bir ifadeyle meşru bir amaca dayanmayan ya da seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmayan farklı muameleler, Anayasa'nın 10'uncu maddesinin amaçları bağlamında ayrımcı karakterli olarak kabul edilmektedir (AYM, Nuriye Arpa, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 58).

32. Ayrımcılık, kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden ayrımcılık

yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması oldukça güçtür. AİHM, bu açıdan “*makul şüphe bırakmayacak*” bir kanıt standardı kabul etmiştir. Mahkemeye göre; kanıtlama yeterince güçlü, açık ve birbiriyle uyumlu çıkarsamalardan ya da yeterince çürütülememiş maddi olgulardan oluşabilecektir (AİHM, *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 43577/98, 6/7/2005, para. 147). AİHM, bir başvuranın farklı bir muameleye maruz kaldığını en azından “*kanıt başlangıcı*” olarak adlandırılabilir bazı kanıtlarla ortaya koyduğu durumda bu farklı muamelenin yapılıp yapılmadığının ya da haklı olup olmadığının ispatlanmasının karşı tarafa ait olacağını belirtmektedir (AİHM, *Chassagnou ve Diğerleri/Fransa*, B. No: 25088/94, 29/4/1999, para. 91- 92).

33. AYM’ye göre ise ayrımcılık iddiasının ciddiye alınabilmesi için başvuranın kendisiyle benzer durumdaki başka kişilere yapılan muamele ile kendisine yapılan muamele arasında bir farklılığın bulunduğunu ve bu farklılığın meşru bir amaç olmaksızın ırk, renk, cinsiyet, din, dil gibi ayrımcı bir nedene dayandığını makul delillerle ortaya koyması gerekir (AYM, *Devrim Evin*, B. No: 2013/2069, 20/2/2014, para. 34). 6701 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinde de; “*Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.*” hükmü yer almaktadır.

34. Ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini iddia eden iddia sahibi tarafından delil ortaya konularak ispat yükünün yerine getirilmesi durumu, “*ilk görünüş ispatı (prima facie)*” olarak adlandırılmaktadır. İlk görünüş ispatı, bir olgunun aksinin muhtemel olduğu iddia edilmediği sürece var olduğunun hayat tecrübelerine göre kabul edilmesi olarak nitelendirilmiştir. Bu kapsamda ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasını ispat edebilmek amacıyla ortaya konulan delillerin, farklı muamelenin varlığını ve farklı muamelenin yasaklanan bir ayrımcılık temeli ile bağlantılı olduğunu ortaya koyacak nitelikte olması gerekmektedir. Bununla birlikte iddia sahibinin yalnızca farklı muameleye uğradığını ileri sürmesi ve ayrımcılığın yasaklanan temellerden birine dayandığını söylemesi ispat yükünün yer değiştirmesi için yeterli olmayıp ayrıca söz konusu durum için gerekli niteliklere sahip olduğunun da ortaya konulması gerekmektedir (Ulaş Karan, *Uluslararası İnsan Hakları Hukuku ve Anayasa Hukuku Işığında Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı*, On İki Levha Yayınları, Nisan 2022, s. 427-428).

35. Başvuranın kızının artikülasyon sorunu nedeniyle farklı muameleye tabi tutulduğunu ispat etmek amacıyla noter aracılığıyla muhatap Şirkete ve muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumuna gönderilen ihtarnameler, Eğitim Kurumundan gelen e-mail ve mesaj görüntüleri, arama kayıtları, diğer muhatap İdarelere sunulan dilekçeler ile muhataplara ait cevabi yazılar ve Dil ve Konuşma Terapisi Değerlendirme Raporu sunulmuştur.

36. Somut olayla ilgili MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği incelendiğinde, özel öğretim kurumlarına başvuran her öğrencinin kaydının yapılmasını zorunlu tutan bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. İzmir Bölge İdare Mahkemesi (BİM) 5. İdari Dava Dairesinin (İDD) “*Gerek MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde gerekse MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin kayıt, kabul, nakil ve geçişlerle ilgili maddelerinde, özel öğretim kurumlarına başvuruda bulunan her öğrencinin mutlaka kayıt veya naklinin yapılmasının zorunlu olduğu anlamı çıkarabilecek bir*

düzenleme yer almadığı gibi özel öğretim kurumlarının kuruluş amaçları ve nitelikleri göz önünde tutulduğunda böyle bir zorunluluktan söz edilemeyeceği de kuşkusuzdur." şeklindeki 2017 yılında verdiği kararla da benzer sonuca ulaşılmıştır (İzmir BİM 5. İDD, 2017/1639 E. 2017/2583 K. 7/12/2017).

37. Ayrıca Eğitim Kurumuna ait Kurum Yönetmeliği'nde aday kaydı yaptıran öğrencilerden isteyenlerin kesin kayıt işlemlerinin yapıldığı, aday kayıt işlemlerinin ise anaokuluna başvuran öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyi belirlendikten sonra gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvuranın kızının hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine yönelik görüşmenin 21/8/2023 tarihinde yapıldığı gözetildiğinde 10/8/2023 ve 20/8/2023 tarihlerinde gönderilen e-posta ve mesajlarda yer alan "aday öğrencimiz", "öğrenci adayımız" ifadelerinden başvuranın kızına kesin kayıt hakkı tanındığı şeklinde bir anlam çıkarılmayacağı değerlendirilmiştir.

38. Dosya kapsamında CİMER şikâyeti üzerine başlatılan inceleme ve soruşturma sürecinde, Eğitim Kurumu idarecileri tarafından kontenjan doluluğu ile ilgili yalan beyan verildiği ileri sürülmüş olmakla birlikte muhatap Şirketin 6/10/2023 tarihli ihtarnamesinde kayıt yapılamama gerekçesi olarak objektif şartlar şeklinde uygulanan "kayıt sayısı durumu" ileri sürülmüş, kontenjan doluluğuna ilişkin açık bir ifadeye yer verilmemiştir. Ayrıca muhatap Şirket tarafından Kurumumuza sunulan 9/2/2024 tarihli yazılı görüşte söz konusu Eğitim Kurumu için 11/8/2023, 21/8/2023 ve 22/8/2023 tarihlerinde kayıt işlemleri tamamlanan 66, ön kayıt ile görüşme süreçleri tamamlanan ve kesin kayıt işlemlerini gerçekleştirmek üzere beklenen öğrenci sayısının 49, 23/8/2023 tarihinde ise kesin kayıtlı öğrenci sayısının 67, kesin kayıt işlemlerini gerçekleştirmek üzere beklenen öğrenci sayısının 48 olduğu, okul kontenjanının 72 olduğu, söz konusu 48 öğrencinin kesin kayıt işlemleri için öncelik hakkının bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca 22/8/2023 tarihinde Okul Müdürlüğü tarafından başvuranın kızının ilgili sınıf seviyesi için hazır bulunuşluğunun geliştirilmesi gerektiğine ve kayıt işlemlerini tamamlaması beklenen 49 öğrencinin mevcut olduğuna, 6 tanesinin Okul açılana kadar başvurması halinde kontenjanlarının dolmuş olacağına, bu nedenle başvuranın kızının kesin kayıt işlemlerinin gerçekleştirilemeyeceğine ilişkin bilginin başvuran veliye iletildiği ifade edilmiştir.

39. Bu kapsamda muhatap Şirkete ait 9/2/2024 tarihli yazılı görüşteki hazır bulunuşluğun geliştirilmesine ve kesin kayıt işlemlerini tamamlaması beklenen öğrencilere ilişkin açıklama ile öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine göre aday kayıt işlemlerinin yapılacağına ve aday kayıt işlemlerine kontenjan dolana kadar devam edileceğine ilişkin Kurum Yönetmeliği'nde yer alan düzenlemenin birbiriyle örtüştüğü, muhatap Şirket tarafından ileri sürülen hazır bulunuşluğun geliştirilmesi ve kesin kayıt işlemlerini tamamlaması beklenen öğrenciler ile ilgili bilginin veliye iletilmesine ilişkin iddianın başvuran vekili tarafından reddedilmediği, başvuran vekilinin itirazının hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesine ilişkin Kurum Yönetmeliği'nin MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'ne aykırı olduğu ve muhatap Şirkete ait ihtarnamedeki "kayıt sayısı durumu" ifadesinden kontenjan doluluğunun kastedildiği, söz konusu ihtarname ile inceleme ve soruşturma sürecinde Eğitim Kurumu idarecilerinin kontenjan doluluğuna ilişkin beyanlarının yalan olduğu iddialarından ibaret olduğu görülmektedir. Bu nedenle kontenjana ilişkin muhatap Şirketin açıklamaları esas alınmıştır. Ayrıca muhatap Şirket tarafından başvuranın kızının ilgili sınıf seviyesi için hazır bulunuşluk düzeyinin geliştirilmesi gerektiği gerekçesiyle

aday kaydının yapılmadığı ve kesin kayıt hakkının sağlanmadığı dikkate alındığında başvuranın kızının Eğitim Kurumuna kaydının yapılmamasının gerekçesinin kontenjan durumundan ziyade başvuranın kızının hazır bulunuşluk düzeyinden kaynaklandığı değerlendirilmiştir.

40. Dosya kapsamında Kurumumuzca yapılan ek bilgi ve belge talebine istinaden muhatap Şirket tarafından gönderilen Eyüboğlu Eğitim Kurumları Hazırlık Sınıfları Aday Öğrenci Hazırbulunuşluk Değerlendirme Formu'nda öğrencilerin yetişkinden ayrılabilmesi, katılım, ilişki kurma, kendini ifade etme ve dil gelişimi, duygu durumu, tutum ve davranışlar, dikkate ve bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim kapsamında birtakım ölçütlerin belirlendiği, kendini ifade etme ve dil gelişimi bağlamında belirlenen kriterler incelendiğinde öğrencilerin kendilerini anlaşılır biçimde ifade edip edemedikleri, günlük deneyimlerini anlatıp anlatamadıkları, anlam bütünlüğünü koruyup koruyamadıkları, sorulara cevap verip veremedikleri ve konudan konuya atlayıp atlamadıkları hususlarının gözlemlendiği anlaşılmaktadır. Başvuranın kızıyla görüşme yapan rehber öğretmen, söz konusu görüşmeye ilişkin Kurumumuza cevap olarak ilettiği beyanında özetle; başvuranın kızıyla günlük yaşantısını aktarmasına ve kendisini tanıtmaya ilişkin görüşmenin gerçekleştirildiği, öğrencinin çalışmaya tek başına katıldığı, öğrencinin sorulara yanıt vermekte güçlük çektiği, bazen konudan konuya geçtiği, günlük yaşantısını anlatırken anlam bütünlüğünü sağlamakta zorlandığı, dürtüsel davranışları nedeniyle dikkat konusunda zorluk yaşadığı ve sıklıkla yönerge tekrarına ihtiyaç duyduğu, anlama ve ifade etme konusunda yaşlılarının düzeyinin altında kaldığı, çevresel uyaranlara karşı aşırı duyarlılık nedeniyle görüşmenin sağlıklı yürütülemediği, iletişim başlatma, neden-sonuç ilişkisi kurma ve yöneltilen sorulara yanıt verebilme becerisinin yaş döneminin gelişimini karşılamadığı, bu kapsamda problemleri tanımlama-anlamlandırma-çözme girişiminde bulunma, yardım isteme gibi sosyal becerilerde güçlük yaşayabileceğinin değerlendirildiği, öğrencinin seçici dikkat, odaklanma ve yanıtlama becerisinin, sözel içerikli yönergeleri bir dizi halinde algılama-anlamlandırma-yanıtlama becerisinin, öğrencinin sabır-sebat-odaklanma becerisinin yaşlılarının düzeyinin gerisinde kaldığı ve okullarının akademik programlarının çevresel uyaranları ve mekânsal geçişleri barındırıyor olması nedeniyle öğrencinin performansının olumsuz yönde etkilenebileceğinin düşünüldüğü, bu çerçevede mevcut okul program ve uygulamalarının öğrencinin sosyal ve akademik gelişimine katkı sağlamayacağı ve hazırlık sınıfı için öğrencinin hazır bulunuşluğunun geliştirilmesi gerektiğinin öngörüldüğü ifade edilmiştir.

41. Dosya kapsamında yer alan bilgi ve belgeler bir bütün olarak incelendiğinde, başvuran vekili tarafından ihtarnameyle ileri sürülen artikülasyon sorunu nedeniyle Eğitim Kurumuna kaydın kabul edilmediğine ilişkin iddialara muhatap Şirket vekili tarafından gönderilen ihtarname ile itiraz edildiği görülmektedir. Ayrıca 11/8/2023 tarihinde yapılan ilk görüşmedeki sohbet sırasında aynı zamanda başvuranın eşi ve kızının velisi olan başvuran vekili tarafından kızlarının artikülasyon sorunundan bahsedilmesine rağmen Eğitim Kurumu tarafından kayıt sürecinin devam ettirildiği ve 21/8/2023 tarihinde hazır bulunuşluk düzeyinin tespitine ilişkin ikinci görüşmeye çağrıldığı, bu durumun başvuran ve muhatap Şirketin beyanlarıyla sabit olduğu anlaşılmaktadır. Muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumunun, kendilerine başvuran öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini dikkate alarak aday kayıt işlemlerini yapma yetkisinin 2016 yılında ilgili Bakanlık tarafından onaylanan Kurum Yönetmeliği kapsamında kabul edildiği, ilgili sınıf seviyesi için hazır bulunuşluk düzeyinin geliştirilmesi gerektiği gerekçesiyle başvuranın kızının aday

kaydının yapılmadığı, 22/8/2023 tarihinde veliyle yapılan görüşmede Okul müdürü tarafından öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyinin geliştirilmesine ilişkin başvuran veliye açıklama yapıldığına yönelik muhatap Şirket iddiasına başvuran vekili tarafından karşı çıkılmadığı, söz konusu Eğitim Kurumu bakımından aday kayıt işlemleri tamamlanan diğer öğrencilere kıyasla başvuranın kızının hazır bulunuşluk düzeyinin ortaya konulmadığı, bu kapsamda Dil ve Konuşma Terapisi Değerlendirme Raporu'nun diğer öğrencilere kıyasla başvuranın kızının hazır bulunuşluk düzeyinin ortaya konulmasında yeterli olmadığı değerlendirilmektedir.

42. Bunlara ek olarak; Eğitim Kurumuna başvuran öğrencilerle ilgili kayıt süreci hakkında muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumlarının tüm şubelerine 2023-2024 Eğitim-Öğretim Dönemi için 4434 çocuk için ön kayıt başvurusu yapıldığı, 5 öğrenci adayının ailelerinin görüşme randevusuna gelmediği, 4429 çocuğun ailesi ile en az bir defa görüşme yapıldığı, kayıt sürecini devam ettirmek isteyen 2214 çocuğun ailesiyle birden fazla görüşme yapıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca 2024-2025 Eğitim Öğretim yılı için kayıtlarla ilgili olarak Eğitim Kurumuna ait kurumsal internet sitesi incelendiğinde “*Anaokulu, İlkokul hazırlık, 1,2,3, 4 ve 5. sınıflara başlayacak öğrenciler için “Öğrenci Tanıma Görüşmeleri ve Değerlendirmeleri” gerçekleştirilir.*” (<https://www.eyuboglu.k12.tr/dbs>) ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Bu kapsamda öğrenci tanıma görüşmeleri ve değerlendirmeleri yapılmasının başvuranın kızına özgü bir usul olmadığı değerlendirilmiştir. Ayrıca muhatap Şirkete ait Eğitim Kurumlarında değişik yaş ve sınıf gruplarında DEHB, disleksi, disgrafi, diskalkuli, kaygı bozukluğu, depresyon, diğer ve medikal destek görülen çocukların kayıtlarının bulunduğu ve eğitim gördüğü anlaşılmaktadır. Son olarak başvuranın kızıyla yapılan görüşmeye ilişkin rehber öğretmenin değerlendirmelerinin muhatap Şirket tarafından sunulan Eyüboğlu Eğitim Kurumları Hazırlık Sınıfları Aday Öğrenci Hazırbulunuşluk Değerlendirme Formu'nda yer alan kriterlere göre yapıldığı, söz konusu kriterler ve rehber öğretmen değerlendirmesinde ayrımcılık yasağına aykırılık unsurlarına rastlanmadığı görülmektedir. Tüm bu hususlar karşısında başvuranın kızının artikülasyon sorunu nedeniyle okul kaydının yapılmadığının telefonla kendilerine bildirildiğine ilişkin iddiaların soyut nitelik taşıdığı değerlendirilmektedir.

43. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın kızının sağlık durumu nedeniyle farklı muamele yapıldığını gösterir kanıt başlangıcı niteliğindeki kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların ortaya konulmadığı, bu kapsamda başvuranın kızına yönelik Eğitim Kurumuna başvuran diğer adaylardan farklı bir muamele yapıldığının ispatlanamadığı değerlendirildiğinden muhatap Şirket tarafından sağlık durumu temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

Muhatap İdareler Bakımından Yapılan İnceleme;

44. Muhatap İdareler hakkındaki şikâyet bakımından başvuran vekili tarafından özetle; okula ait kontenjan ve randevu bilgilerinin, velilerin iki kere okula çağırılması ve başvuranın kızının okul psikoloğuyla tek başına görüştürülmesi hususlarının incelenmediği, başvurularının soyut bir şekilde soruşturma sonucu gönderilerek cevaplandırıldığı, kayıt verilerine ilişkin belgenin sunulmadığı, şikâyetlerinin değerlendirilmediği, yönetmelik ihlaline dair açıklamalarının yok sayıldığı, başvurularının CİMER incelemesi yeterli görülerek değerlendirmeye alınmadığı, amir konumundaki Şube Müdürünün ve İlçe Milli Eğitim Müdürünün eksik incelemeyi denetlemediği, eksik ve yetersiz inceleme yapıldığı ileri sürülmektedir.

45. 6701 sayılı Kanun, Kurumun ayrımcılık yasağı ile ilgili sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamını düzenlemektedir. Mezkûr Kanun'un "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre "*Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (...)*".

46. Dosya kapsamı incelendiğinde, başvuranın kızının annesi tarafından kızlarının Eğitim Kurumuna kaydının yapılmaması nedeniyle ayrımcılık yasağının ihlal edildiği gerekçesiyle 22/8/2023 tarihinde CİMER aracılığıyla şikâyet başvurusunda bulunulduğu görülmektedir. Söz konusu CİMER şikâyetinde İ. N. D. tarafından özetle; zorunlu anaokulu eğitimi için Eğitim Kurumuna başvuruda bulunulduğu ve 11/8/2023 tarihinde görüşmeye gidildiği, Eğitim Kurumu kontenjanının dolmak üzere olduğu ve mülakata girmesi gerektiği gerekçesiyle kızlarının okul psikoloğuyla görüşmesi için 21/8/2023 tarihinde görüşmeye davet edildiği, 22/8/2023 tarihinde okul yöneticisi tarafından kızlarının okulda mutlu olamayacağı ve bu nedenle kaydının alınamayacağı, çift dille yapılan eğitim nedeniyle kızlarının bu eğitimi kaldıramayacağı ifade edildiği, kontenjanları olmasına rağmen kızlarının anayasal eğitim hakkının ihlal edildiği ve MEB tarafından yaptırım uygulanması gerektiği, 4 yaşını yeni tamamlayan kızlarının hiç tanımadığı bir kişiyle görüşerek kendisini ifade etmesini bekleyen Eğitim Kurumu tarafından eşitlik ilkesinin ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiği, kızlarının 2 yaşından itibaren kreşe gittiği ve okul yönetiminden gölge öğretmen ve özel eğitim desteği talebinin gelmediği ileri sürülmüştür.

47. Söz konusu şikâyet başvurusunun Bakanlık tarafından muhatap İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderildiği, Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 28/8/2023 tarihinde CİMER başvurusunda bahsi geçen tüm iddiaları disiplin yönünden incelemek ve gerekiyorsa soruşturma yapmak üzere muhakkik görevlendirmesinin yapıldığı, muhakkik tarafından hazırlanan 10/10/2023 tarihli inceleme ve soruşturma raporunda iddia konularının sübut bulmaması nedeniyle işlem tayinine ve teklife gerek olmadığı uygun olacağı şeklinde kanaat bildirildiği görülmektedir.

48. Başvuran ve eşi tarafından muhatap İdarelere sunulan dilekçeler incelendiğinde, 24/10/2023 tarihli dilekçede özetle; kızlarının MEB Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'ne aykırı bir uygulamaya tabi tutulduğu, artikülasyon sorunu nedeniyle kızlarının mutsuz olacağı ve her öğrenciyi almak zorunda olmadıklarının belirtilerek Eğitim Kurumu tarafından ayrımcılığa uğradıkları, Eğitim Kurumu tarafından Eğitim Kurumuna kaydın yapılmaması gerekçesinin kontenjan doluluğu olduğunun belirtildiği, Eğitim Kurumunun kontenjan durumunun tespit edilmesinin gerektiği, kontenjanın olmaması halinde kendilerine randevu oluşturulması nedeniyle idari yaptırım uygulanması, kontenjanın varlığı halinde ise idari yaptırım uygulanması ve Türk Ceza Kanunu'nun 122 ve 206'ncı maddeleri gereğince Cumhuriyet Başsavcılığına başvuru yapılması talep edilmiştir.

49. 18/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 9'uncu maddesinde valilerin illerde Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtası olduğu, illerin genel idaresinden valilerin

Cumhurbaşkanına karşı sorumlu oldukları, il genel idare teşkilatına ait bütün işleri Bakanlıkların doğrudan valiliklere yazabilecekleri kabul edilmiştir. Mezkûr Kanun'un 27'nci maddesinde kaymakamın ilçe genel idaresinin başı olduğu, 30'uncu maddesinde ise valilerin ilçeye ait bütün işleri doğrudan Kaymakama yazacakları hükme bağlanmıştır. Dosya kapsamında Eğitim Kurumu ile ilgili ayrımcılık yasağı ihlali iddiasının incelenmesinden muhatap Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün görevli kılındığı, Eğitim Kurumu hakkındaki inceleme ve soruşturmanın Eyüpsultan Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü nezdinde yürütüldüğü, muhatap İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün ise diğer muhatap İdare üzerinde hiyerarşik amir olarak denetim yetkisinin bulunduğu değerlendirilmektedir.

50. 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre "*Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür*". Bu kapsamda Eğitim Kurumu tarafından ayrımcılık yasağı ihlal edildiği iddiası ile ilgili denetim yükümlülükleri bulunan muhatap İdareler hakkında ileri sürülen ayrımcılık yasağı ihlal iddialarının 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Kurumumuzun görev alanına girdiği ve esas bakımından incelenebilir olduğu değerlendirilmektedir. Bununla birlikte mezkûr düzenleme uyarınca muhatap Şirket tarafından Eğitim Kurumuna kayıt işlemlerinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmiş olması halinde muhatap İdarelerin; ihlalin sona erdirilmesine, sonuçlarının giderilmesine, tekrarlanmasının önlenmesine, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik yükümlülüklerin doğduğu değerlendirilmektedir.

51. Kurumumuzca yapılan inceleme neticesinde; sağlık durumu nedeniyle başvuranın kızına yönelik farklı muamele yapıldığına ve Eğitim Kurumuna kaydının yapılmadığına yönelik ayrımcılık yasağının ihlali iddiasına ilişkin kanıt başlangıcı niteliğindeki kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların ortaya konulmaması nedeniyle muhatap Şirket tarafından ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır. Bu kapsamda Eğitim Kurumu tarafından ayrımcılık yasağının ihlal edilmediği sonucuna ulaşıldığından muhatap Şirket üzerinde denetim yükümlülükleri bulunan muhatap İdareler tarafından mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki yükümlülüklerin ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILMADIĞINA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

18/7/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi